DEVLERİN KÂRI FAİZE GİTTİ

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin en büyük ilk 500 sanayi kuruluşunu belirlediği araştırmada zirve yine Tüpraş'ın oldu. İmalat sanayisinin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı yüzde 15.6'ya gerilemesine karşın, 500 şirketin faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 44.9 artarak 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Sanayicilerin Ar-Ge harcamalarının üretimden satışa oranı geçen yıla göre değişmezken, sanayiciler 2015 yılında kazandıklarının 3'te 2'sini finansman giderlerine harcadı.

Sercan AKINCI - Mehmet FİLOĞLU

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun faaliyet kârı arttı. Önceki yıl toplam 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı 2015'te yüzde 44.9 artarak, 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Buna karşın 500 büyük sanayinin faaliyet kârının yüzde 63.4'ü finansman giderlerini karşıladı. Dev sanayiciler Ar- Ge harcamalarına ise 3 milyar 351 milyon lira yatırdı. Sanayicilerin önceki yıl olduğu gibi üretimden satışlarının yüzde 0.74'ünü Ar-Ge'ye ayrıldı.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırmasını açıklayan İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, 2015'te ekonominin yüzde 4, imalat sanayisinin yüzde 3,8 büyüdüğünü anımsatarak, son dört yıldır imalat sanayisinin ekonominin altında büyüdüğünü aktardı.

Üretimden net satışlar 450,5 milyar lira oldu

Bahçıvan, sanayi sektörünün tüm ülkeler için ekonomik büyümenin ve teknolojik gelişmenin temelini oluşturmaya devam ettiğini kaydederek, bu sektörün ülkelerin ekonomisinin büyümesine yaptığı katkıların öneminden bahsetti.

Bahçıvan, 2015 yılında İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015 yılında yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olarak gerçekleştiğini söyledi. Sanayicinin esas faaliyetlerinden elde ettiği karın 2014 yılına göre ciddi şekilde arttığını dile getiren Bahçıvan, "Faaliyet kârının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaşmış. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk bir artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıkarılmış" diye konuştu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, sanayicinin finansman giderlerinin 2015 yılında anormal yükseldiğine dikkati çekerek, "Sanayicilerimizin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet

500 BÜYÜK ŞİRKETİN KARNESİ-2015 (Yıllık değişim, %)

	2014			2015		
	500 BSK	489 ÖK	11 KK	500 BSK	491 ÖK	9 KK
Üretimden satışlar (net)	10.0	11.1	-8.6	7.0	7.5	-3.9
Net satışlar	3.9	4.7	-10.8	7.5	8.0	-2.8
İhracat	-3.1	-3.2	5.0	-12.9	-13.1	-1.0
Dönem karı (V.Ö)	16.4	36.0	-63.2	5.2	2.2	50.3
Dönem zararı	-7.7	-41.9	166.2	9.1	103.5	-95.8
Toplam borçlar	7.8	6.4	38.0	19.0	19.7	8.5
Kısa vadeli borçlar	3.2	3.7	-7.1	13.9	15.7	-24.9
Uzun vadeli borçlar	15.8	11.0	165.5	27.0	25.9	41.6
Özkaynak	7.8	11.3	-6.6	4.6	5.4	0.6
Aktif toplamı	7.8	8.3	3.7	12.8	13.9	3.0
Duran varlıklar	13.1	9.6	43.6	13.8	14.3	10.1
Ödenen faizler	31.2	28.4	162.3	20.6	21.9	-10.7
Net katma değer (faktör fiy.)	6.5	16.0	-65.8	12.5	7.7	134.2

BSK (Büyük Sanayi Kuruluşu), ÖK (Özel Sanayi Kuruluşu), KK (Kamu Kuruluşu)

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

TÜRKİYE'NİN

500

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2015

kârının büyük bir bölümü finansman giderine gidiyor. Burada finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttığına dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor" ifadelerini kullandı.

Faaliyet kârının 3'te 2'si finansmana gitti

Sanayicinin finansman giderinin son 4 yılda sürekli arttığını, yüzde 35, yüzde 50 derken geçen yıl yüzde 63'e yükseldiğini ifade eden Bahçıvan, sanayicinin kazandığının yüzde 63'ünü finansmana harcadığını bildirdi. Bahçıvan, "Bir başka deyişle, sa-

10 şirketin yarısı gıda üretimi yapan firmalardan oluştu

✓ İlk 500 şirket içinde sıralamasını en fazla yükselten 10 şirketin yarısı gıda üretimi yapan firmalardan oluştu.

✓ İlk 500 içinde sıralaması en fazla düşen şirket Çayeli Bakır İşletmeleri oldu. 2014'te 210'uncu sırada olan firma 2015'te 428'inciliğe geriledi.

✓ 2014'te ilk 500'de yer almayan 66 firma bu yıl listede kendine yer buldu. Bunların 3'ü ilk 100'de yer aldı. 2009'da 153 olan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı sonrasında düşüş trendine girerek 2015'te 125'e kadar geriledi.

✓ Türkiye'nin toplam ihracatı içinde İSO 500 şirketlerinin payı 2014'te yüzde 38.9 iken, geçen yıl yüzde 37.2'ye geriledi.

✓ Büyük şirketlerin 2014 yılında 580 bin olan istihdam rakamı yüzde 3,8 artarak 602 bine yükseldi. Ücretlerde gerçekleşen artış oranı ise yüzde 13,7 oldu.

✓ İstanbul Altın Rafinerisi üretimden satışlarda 26'ncılıktan 14'üncülüğe. İhracat sıralamasında ise 25'inci sıradan 7'nci sıraya yükseldi.

1 işçi 695 bin TL'lik üretim yaptı

İSO 500 şirketlerinin üretimden satışların çalışan sayısına bölünmesiyle ölçülen işgücü verimliliği 2015'te artış kaydetti. 2015'te çalışan başına net üretimden satış tutarı yüzde 5.5 artarak 695 bine yükseldi. Özel şirketlerde bu tutar 716 bin liraya çıkarken, kamu şirketlerinde 426 bin lirada kaldı. Verimliliğin en fazla olduğu sektör 5.3 milyon lira ile petrol ürünleri olurken, en düşük olduğu sektör ise 232 bin lira ile mobilya imalatı oldu.

Borç/aktif toplamı oranı % 60'ı geçti

Sanayi sektörünün finans yapısındaki bozulma 2015'te hızlanarak sürdü. İlk 500 şirketin borçlarının aktiflerine oranı 3 puanın üzerinde artarak yüzde 60.1'e yükseldi. Özel sektör şirketleri arasında ise bu oranı yüzde 63 oldu. Son yıllarda şirketlerin karlılıklarında yaşanan erimenin öz kaynakların payının azalmasına, buna karşın borçlanma ihtiyacının da artmasına yol açtığı belirtiliyor.

nayicinin dişiyle tırnağıyla, Ar- Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil. Türk sanayi kuruluşlarının finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek" dedi. Bahçıvan, sanayicilerin önemli oranda artırdığı esas faaliyet kârının finansman gideriyle eridiğini bildirdi.

ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	35.437
2	Ford Otomotiv	14.732
3	Arçelik	9.998
4	Oyak Renault	9.893
5	TOFAŞ	8.434
6	EÜAŞ	6.794
7	ERDEMİR	6.475
8	Hyundai Assan	6.236
9	İSDEMİR	5.890
10	İçdaş Çelik	5.773

İHRACAT (Milyon $)

1	Ford	3.847
2	TÜPRAŞ	2.911
3	Oyak-Renault	2.678
4	TOFAŞ	2.103
5	Arçelik	1.791
6	-	-
7	İstanbul Altın	1.327
8	Toyota	1.088
9	Bosch	1.059
10	BSH Ev Aletleri	794

DÖNEM KÂRI (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	1.914,1
2	Eti Maden İşl.	1.248,0
3	ERDEMİR	1.206,0
4	İSDEMİR	1.023,5
5	Türkiye Petrolleri	822,6
6	Mercedes-Benz Türk	778,5
7	EÜAŞ	704,8
8	Adını açıklamadı	-
9	PETKİM	592,4
10	Adını açıklamadı	-

FAVÖK büyüklüğü %23 arttı

Bahçıvan, 2015'te 500 Büyük Sanayi Kuruluşunda FAVÖK (Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar) mutlak büyüklüğünün yüzde 23 artarak 62 milyar lira olduğunu belirterek, sanayicilerin FAVÖK oranlarındaki iyileşmeye ağırlık verdiğini aktardı. 2009 yılında yüzde 50,9'a ulaştıktan sonra gerileme eğilimine giren öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payının 2015 yılında yüzde 60,1'e yükseldiği bilgisini veren Bahçıvan, 2015 yılında özel kuruluşların öz kaynak oranının yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranının yüzde 63'e yükseldiğini kaydetti. Bahçıvan şunları söyledi: "İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışlarından söz ederken bu verinin 2014 yılında yüzde 7 artarken, vergi öncesi kâr ve zarar toplamının ise sadece yüzde 4,5 arttığı bilgisini paylaşmıştım.

Kaynak uyarısı!

Bu veri, toplam varlıklar içindeki borç/öz kaynak ilişkisindeki bozulma ile birlikte değerlendirildiğinde, sanayi şirketlerinin 2015 yılında öz kaynak artışları için sınırlı bir iç kaynak sağlanabildiğini göstermektedir. Kârlardaki yavaşlama ve bin bir güçlükle yaratılan kârların finansman giderleriyle erimesiyle sınırlanan iç kaynak, öz kaynakların payının azalmasına, buna karşın borçlanma ihtiyacının da artmasına yol açmaktadır. Bu durum 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini yine borçlanma ile ve görece olarak daha sağlıksız bir şekilde finanse etmiş olduklarını göstermektedir."

Bahçıvan, İSO 500'ün kâr rasyosu ve borçluluk oranlarının dünya ortalamalarıyla karşılaştırıldığında benzer olduğunu ifade ederek, buna karşılık finansman giderlerinin faaliyet kârına oranına bakıldığında dünyada yüzde 16 olan oranın İSO 500'de yüzde 63'lere ulaştığını anlattı.

Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranının dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık İSO 500'de yüzde 39 olduğu bilgisini veren Bahçıvan, dünya özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gittiğini, Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcandığını söyledi.

Kamu şirketi sayısı 9'a indi

Geçen yıl en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında kamu şirketi sayısı yalnızca 9 oldu. Listeden çıkan şirketlerden birisi Soma Elektrik. Geçen yıl özelleştiren şirket bu yıl özel sektör sırasında da yer almıyor. 2014 listesinde 808 milyon liralık üretimden satışı ile 108. sırada yer alan şirketin 2015 listesinde yer almama sebebinin bilgilerini paylaşmamasından kaynaklanabileceği belirtiliyor. Listeden çıkan bir diğer firma Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü oldu. Kurum, 2014'te 379'uncu sırada yer aldığı listeye bu yıl giremedi. Listede 2014 listesinde yer almayan ancak 2015 listesine dahil olan kamu kurumu da bulunuyor. Geçen yıl 43. sırada yer alan kamu şirketinin bilgileri paylaşılmazken, bu yıl Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu geçen yıl yer alamadığı listeye 1.8 milyar liralık üretimden satış tutarı ile 47

Faaliyet dışı gelirler hâlâ kârın önemli kısmını oluşturuyor

Sanayi şirketlerinin faaliyet dışı gelirleri toplam kârlarında önemli bir yer tutuyor. 2014 yılında ise bu durum zirve yapmıştı. O dönemde toplam kârın yüzde 50.3'ü faaliyet dışı gelirlerden gelirken, 2015'te bu alanda kısmi bir normalleşme yaşandı. 500 şirketin faaliyet dışı gelirleri yüzde 4.9 azalarak 13.6 milyar liradan, 12.9 milyar liraya geriledi. Böylelikle toplam dönem kârında faaliyet dışı gelirlerin payı yüzde 45.7'ye geriledi.

İhracat lideri Ford oldu

İSO 500'ün en çok ihracat yapan ilk 10 şirketi Ford, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş, Arçelik, İstanbul Altın, Toyota, Bosch ve BSH Ev Aletleri olarak sıralandı. 6'ncı sırada yer alan şirket isminin açıklanmasını istemedi. Ford'un 2015 ihracatı 3.8 milyar dolar olurken, ikinci sıraya gerileyen Tüpraş ise 2.9 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. İhracatta ilk 10 firmanın 4'ü otomotiv firmalarından oluştu. Elektronik sektörü ise ilk 10'a 3 firma sokmayı başardı. İstanbul Altın Rafinerisi de 25. sıradan hızla yükselerek kendine 7. sırada yer buldu. 2015'te Türkiye'nin ihracatı yüzde 8.7 gerilerken, 500 büyük firmanın ihracatı ise yüzde 12.9 azalarak 53.4 milyar dolara geriledi. Sektörel performansa bakıldığında, imalat sanayi ihracatı yüzde 12.4, madencilik ihracatı yüzde 40, enerji ihracatı yüzde 46.3 geriledi. Bununla birlikte ilk 500 şirketin ihracat gelirlerinin toplam satış hasılatı içindeki payı yüzde 28.4'ten yüzde 28.5'e yükseldi.

Kâr eden şirket sayısı azaldı

İSO 500'de 2014'te 417 olan vergi öncesi kârlı şirket sayısı, 2015'te 400'e indi. FAVÖK bazında da 2014'te 481 olan karlı şirket sayısı 2015'te 476 şirkete indi. Rakamlar finansal giderlerin devreye girmesiyle 76 şirketin kârdan zarara geçtiğini gösterdi. 2015'te ilk 500 şirketin satış ve aktif kârlılığı yüzde 5.6'şar olurken, özkaynak kârlılığı ise yüzde 14 ile geçen yılki seviyesinde kaldı.

ACENTE KOMİSYONLARI ESKİ SEVİYELERE GELMELİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar "Sizlerden, acente komisyonlarını eski seviyelere getirmenizi bekliyoruz. Sanayicimiz, tüccarımız, KOBİ'lerimiz de primlerin düşmesini bekliyor" dedi.

5. Ulusal Sigorta Sempozyumu, SEGEM öncülüğünde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye Sigorta Birliği'nin (TSB) katkılarıyla 23 Mayıs tarihinde düzenlendi.

'Sigorta Haftası' kapsamında gerçekleştirilen 'Yabancı Sermaye ve Zorunlu Trafik Sigortası' başlıklı sempozyumda, trafik sigortasında yaşanan sorunlar, yabancı sermayenin Türk sigorta sektörüne katkıları gibi konular ele alındı.

Sempozyumun açılış konuşmalarını Hazine Müsteşar Yardımcısı Dr. Ahmet Genç, Türkiye Sigorta Birliği Başkanı Ramazan Ülger ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar yaptı.

Hazine Müsteşar Yardımcısı ve SEGEM Yönetim Komitesi Başkanı Dr. Ahmet Genç, yasa çıktıktan sonra da trafik sigortası primlerinde artışın sürdüğünü belirtti.

Türkiye Sigorta Birliği Başkanı Ramazan Ülger de sempozyum çerçevesinde trafik sigortasının önemli bir gündem olacağı bilgisini paylaşarak, "Umarım bundan sonraki toplantılarda trafik sigortası konuşmayacağımız, başka branşları nasıl büyüteceğimizi konuşacağımız gün gelecek" dedi.

"Tüm tarafların hakları korunmalı"

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar ise yaptığı konuşmada şu konulara değindi: "Ülkemiz mevzuatı ve mevcut uygulamalar dikkate alınarak, bir acentelik sözleşmesi örneğini hazırladık ve acentelerimizle, sigorta şirketlerimizle paylaştık. Sigorta Acenteleri Yönetmeliği uyarınca mevcut sözleşmelerin 16 Temmuz'a kadar, yeni mevzuat hükümlerine uygun hale getirilmesi gerekiyor. Sigorta şirketlerimizden ricam, acentelerinizle yapacağınız yeni sözleşmelerinizde, kazan kazan ilkesine dayanan ve tüm tarafların haklarını koruyan bu çalışmayı referans almanız. Lansman toplantısında Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu'nun söylediği gibi, sigorta şirketi acenteden, acente sigorta şirketinden daha mutlu olamaz. Olsa bile bu mutluluk kalıcı olmaz. O yüzden ne kadar çok ortak çıkara odaklanırsak, hem biz, hem müşteri uzun vadede o kadar kazançlı çıkar. Oto kaza branşında eksper taban ücretleri belirlendi. Bu süreçte emeği geçen herkesten Allah razı olsun. Ancak, diğer branşlardaki eksperlerimiz de ücret tarifesi bekliyor. İnşallah onların tarifeleri de biran önce hazırlanır ve uygulamaya konulur. Bakınız, 2015 yılında hayat dışı branşta sektörümüz yaklaşık 27 milyar TL prim üretmiş, bunun 13 milyar TL'si Trafik ve kasko. Yani sektörümüzün neredeyse yarısı trafik ve kasko sigortasından oluşuyor. Levhaya kayıtlı 1.300 eksperin 726'sı bu sigortaların ekspertizini yapmış, yani yarısından fazlası. Acentelerin toplam prim üretiminin %65'ini bu sigortalar oluşturmakta. Peki, gelecekte araçlar kaza yapmayacaksa, bu sigortalara ihtiyaç kalacak mı? Sigorta şirketlerimiz, üretiminin yarısını kaybederse, acente, eksper bu branşlarda çalışamazsa ne olacak. İşte hem sektörü, hem sektördeki insan kaynağının geleceğini buna göre planlamamız gerekiyor. Dünya gelişmelerini sürekli takip ederek, insan kaynağının eğitim modelini, içeriğini de sürekli güncellememiz ve planlamamız lazım. Bunu da hep birlikte yapmalı, gerekli aksiyonları almalı, adımları atmalıyız.

"TOBB olarak sürece destek verdik"

Meclisimiz, bürokratlarımız üzerine düşen görevi yaptı ve istenilen düzenlemeleri kısa sürede yasalaştırdı. Biz de TOBB olarak bu sürece destek verdik. Şimdi, görev sigorta şirketlerinde. Sizlerden, acente komisyonlarını eski seviyelere getirmenizi bekliyoruz. Sanayicimiz, tüccarımız, KOBİ'lerimiz de primlerin düşmesini bekliyor. İnşallah kısa sürede, bu konularda gerekli iyileştirmeler yapılır. Beklentiler karşılanır."